

ЧИННИКИ УСПІШНОГО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Навчальний посібник

УДК 364.334–216:331.53

Ч–63

Рекомендовано до друку Вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 7 від 19 грудня 2018 року)

Рецензенти:

Коляда Н.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Чернуха Н.М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Поліщук В.А. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка.

Ч–63 **Чинники успішного працевлаштування: теорія і практика:** навч. посібник / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини / Уклад.: Кочубей Т.Д., Полехіна В.М. – Умань: ВІЗАВІ 2019. – 128 с.

Навчальний посібник включає програму курсу та його структуру в межах планових годин з поділом на змістові модулі, орієнтовний курс лекцій, плани семінарських занять, питання для самоконтролю, завдання для самостійної роботи. У посібнику подані питання для підготовки до заліку, тестовий підсумковий контроль та глосарій.

Для студентів закладів вищої освіти

©Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2019

Зміст

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни	8
1.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	10
1.3. Структура навчальної дисципліни	12
1.4. Теми лекційних та практичних занять	14
1.5. Завдання для самостійної роботи	15
1.6. Навчальний проект	17
1.7. Розподіл балів, що присвоюються студентам	18
1.8. Рекомендована література	13
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	
Тема 1. Сучасний стан зайнятості молоді та працевлаштування випускників університету.	20
Тема 2. Інноваційні форми самозайнятості молоді	26
Тема 3. Алгоритм пошуку роботи та специфіка роботи з агенствами з працевлаштування	34
Тема 4. Техніка працевлаштування через Інтернет, соціальні мережі, робота з посередниками та оголошеннями.	41
Тема 5. Документальний супровід процесу пошуку роботи.	48
Тема 6. Процедура тестування при прийомі на роботу	58
Тема 7. Особливості підготовки та проходження співбесід	66
Тема 8. Порядок призначення та виплати державних соціальних допомог. Розмір соціальної допомоги, грошового забезпечення та компенсацій.	77
РОЗДІЛ 3. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	90
РОЗДІЛ 4. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ	106
РОЗДІЛ 5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЧИННИКИ УСПІШНОГО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЗА ФАХОМ»	109
РОЗДІЛ 6. ГЛОСАРІЙ	120

ПЕРЕДМОВА

Актуальність підготовки майбутніх випускників університетів до пошуку роботи на ринку праці засвідчують розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 1726 «Про підвищення рівня працевлаштування випускників навчальних закладів» та лист МОНМС України від 8 лютого 2012 р. № 1/9-89, розроблені і затверджені Міністерством освіти і науки України «Методичні рекомендації...», прийнятий новий Закон України «Про вищу освіту» (2014) та інші нормативно-правові документи, що регламентують регулювання в сфері працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, їх права та обов'язки, порядок працевлаштування та соціальні гарантії і компенсації. Зокрема, Закон України «Про вищу освіту» доповнено новою частиною статтю 64, в якій зазначається, що «випускники вищих навчальних закладів вільні у виборі місця роботи, крім випадків, передбачених цим Законом. Вищі навчальні заклади не зобов'язані здійснювати працевлаштування випускників»

Відтак, випускник університету після завершення навчання потребує навиків пошуку роботи на ринку праці, на якому сьогодні в Україні пропозиція перевищує попит.

Основними перешкодами випускників ВНЗ є відсутність практичного досвіду роботи і навиків самопрезентації, невмінні визначати стратегічні пріоритети її пошуку та проводити адекватну оцінку своєї вартості на ринку праці, незнанні ділової етики працевлаштування, що значно ускладнює процес налагодження комунікативних зв'язків із роботодавцями. За таких умов ідентифікація чинників, які сприятимуть та інтенсифікуватимуть процес пошуку роботи молодими фахівцями, набуває особливого значення.

Адже, крім категорій економічно активного населення, бажаючих працювати, враховуючи і молодих фахівців, багато безробітних осіб, які хотіли б змінити місце роботи чи бажають працювати у вільний від основної роботи або навчання час. Тому введена Міністерством освіти і науки України у навчальні плани університетів на випускному курсі дисципліна «Чинники успішного працевлаштування за фахом» відповідно до вище

згаданих нормативно-правових документів має, безперечно, важливе значення для підготовки майбутніх фахівців до пошуку роботи на ринку праці.

У процесі фахової підготовки магістрів в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини навчальними планами факультету соціальної та психологічної освіти та факультету фізичного виховання передбачено вивчення у першому семестрі при підготовці магістрів дисципліни «Чинники успішного працевлаштування за фахом» загальним обсягом 90 год. (3 кредити), з яких 16 лекційних годин, 16 практичних, 30 годин індивідуальної роботи і 28 відводиться на самостійну роботу. Зазначений курс читається студентам уже упродовж кількох років, метою якої є формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок з працевлаштування.

Як засвідчує досвід роботи запропонований курс допомагає студентам в:

опануванні практичними підходами до вирішення проблем працевлаштування; засвоєнні методів збирання, обробки та аналізу інформації стосовно техніки пошуку роботи, ефективності її застосування;

орієнтації у конкретних ситуаціях, що виникають в умовах конкуренції на реальному ринку праці; формуванні відповідних професійних та особистісних якостей для успішного працевлаштування; активізації власних зусиль у пошуку роботи, формуванні впевненості в особистих здібностях та можливостях, подоланні комунікативних та інших психологічних бар'єрів;

формуванні вміння розробляти індивідуальні програми кар'єрного зростання, презентувати власний професійний та творчий потенціал;

здобутті навичок написання резюме, оголошень про пошук роботи, участі у співбесідах з роботодавцями, особистісної та професійної реалізації під час проходження випробувального строку на конкретному робочому місці.

У процесі навчання майбутні випускники оволодівають таким змістом як:

- Основні напрями регулювання ринку праці, зайнятості та умови праці. Законодавчо-нормативна база в галузі працевлаштування випускників вищих навчальних закладів,

зокрема, Закон України «Про вищу освіту»; Закон України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні"; Закон України «Про зайнятість населення».

- Проблематика працевлаштування та зайнятості молоді. Процес працевлаштування як необхідний момент самореалізації. Механізм подолання певних страхів у випускників на початку пошуку роботи. Самозайнятість як один із шляхів працевлаштування молоді.

- Характеристика основних функцій підрозділу вищого навчального закладу щодо сприяння працевлаштуванню студентів і випускників.

- Агентства з працевлаштування. Рекрутингові агентства. Кадрові агентства. Державні служби зайнятості як центр реалізації державної політики і зайнятості населення.

- Алгоритм пошуку роботи. Використання новітніх технологій під час пошуку роботи. Пошук випускниками вищих навчальних закладів вакансій в мережі Інтернет.

- Резюме як основний документ особистості, що зайнята пошуками роботи. Загальні вимоги до написання резюме. Види резюме: хронологічне та функціональне; резюме комбінованого типу; резюме в форматі відео презентації. Правила складання супровідного листа до резюме. Процедура тестування. Види тестів.

- Співбесіда з роботодавцем, підготовка до співбесіди, особливості поведінки під час співбесіди. Правове регулювання трудових відносин. Загальний порядок прийняття на роботу. Основні документи при прийомі на роботу. Термін випробування. Перші кроки на робочому місці.

Методично курс забезпечено опорними конспектами лекцій, планами практичних занять, набором ситуацій для обговорення та розв'язання, інтерактивним комплексом навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД), законодавчо нормативними документи (вітчизняними та міжнародними), ілюстративними матеріалами.

Теоретичний блок представлено лекційними курсами, які об'єднанні у два змістових модуля і передбачають вивчення 8 лекційних тем.

У процесі підготовки майбутніх випускників до пошуку

роботи на ринку праці студенти здобувають теоретичні знання та набувають практичних навиків, таких як: вміння аналізувати основні законодавчі акти щодо працевлаштування; оволодівають принципами організації дій упорядкування механізму пошуку вакансій на молодіжному ринку праці та принципами організації дій упорядкування механізму підтримки підприємницької ініціативи молоді; розвивають технічні вміння у процесі пошуку роботи з використанням ресурсів електронного рекрутингу; набувають вміння щодо порівняльної характеристики механізму пошуку роботи у професійних і непрофесійних соціальних мережах, а також навиків написання резюме та супровідного листа до резюме, складання ділового портфолію; розвивають почуття самостійності, відповідальності, творчого мислення; удосконалюють на практичних заняттях професійну увагу (зосередженість, активність, стійкість) при тестуваннях та проведенні інтерв'ю; формують вміння застосовувати знання психологічних якостей людини в комплексі; вчаться виконувати технологічні прийоми, процеси тестування.

Знання та навички, отримані в процесі вивчення курсу «Чинники успішного працевлаштування за фахом», мають високу практичну цінність у майбутній професійній діяльності.